

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ТЕХНІЧНОГО
НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ (ВИПУСКОВА)**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж

МНУ імені В.О.Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

«23» серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»**

Освітньо-професійний ступінь:

фаховий молодший бакалавр

Галузь знань:

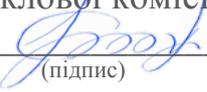
08 Право; 23 Соціальна робота

Спеціальності:

081 Право; 231 Соціальна робота

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: **Санайко Ксенія Миколаївна**, викладач вищої категорії
циклової комісії технічного напрямку підготовки (випускова)

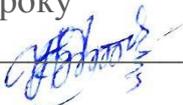
(підпис)

КСЕНІЯ САНАЙКО

(прізвище та ініціали)

Програма затверджена на засіданні циклової комісії технічного напрямку підготовки.

Протокол № 11 від «26» серпня 2024 року
Голова циклової комісії **Ксенія САНАЙКО**

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.
Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року
Голова навчально-методичної ради **Олена САХАРОВА**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузі: 08 Право; 23 Соціальна робота	Нормативна
Загальна кількість годин – 90 год.	Спеціальність 081 Право; 231 Соціальна робота	Рік підготовки:
		4-й
		Семестр
		8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр	Лекції
		10 год.
		Практичні заняття
		20 год.
		Самостійна робота
		60 год.
		Вид контролю: залік

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 40 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

2.1. Мета дисципліни «Охорона праці з безпекою життєдіяльності» полягає у формуванні в студентів умінь та компетенцій щодо забезпечення ефективного управління охороною праці та організації професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку на виробництві. Програму орієнтовано на формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти щодо ефективного розв'язання різноманітних завдань майбутньої діяльності в галузі забезпечення виконання вимог охорони праці та безпеки життєдіяльності.

2.2. Компетентності загальні або фахові.

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

2.3. Спеціальні компетентності(СКФ):

СК8. Здатність здійснювати організацію робочих місць з урахуванням вимог охорони праці, їх технічне оснащення, розміщення комп'ютерного устаткування, використання організаційних, технічних, алгоритмічних та інших методів і засобів захисту інформації.

2.4. Програмні результати навчання (РН)

РН13. Встановлювати ділові комунікації між учасниками професійної діяльності.

РН14. Планувати та ефективно виконувати поставлені завдання у професійній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин /3 кредити ECTS.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
лек.		л.р	пр. р.	с.р.	
Кредит №1. Охорона праці					
Лекція №1. Вступ. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці.	10	1	–	2	7
Лекція №2. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці на підприємстві.	10	1	–	2	7
Лекція №3. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці.	10	1	–	2	7
Всього за кредитом I	30	3		6	21
Кредит №2. Безпека життєдіяльності – запорука сталого розвитку. Цивільний захист населення і територій					
Лекція №4-5. Профілактика травматизму та професійних захворювань. Основи фізіології та гігієни праці. Основи виробничої безпеки. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.	12	2		4	6
Лекція №6. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.	9	1		2	6
Лекція №7. Природні загрози. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Пожежна безпека.	9	1		2	6
Всього за кредитом II:	30	4		8	18
Кредит 3. Небезпеки соціально-політичного характеру, та їх розв'язання в умовах сучасного життя					
Лекція №8. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	10	1		2	7
Лекція №9. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	10	1		2	7
Лекція №10. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС. Управління силами та засобами ОГ під час НС.	10	1		2	7
Всього за кредитом II:	30	3		6	21
Всього за II семестр:	90	10		20	60

4. Теми лекційних занять

№	Тема	Год
1	Лекція №1. Вступ. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці	1
2	Лекція №2. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці на підприємстві	1
3	Лекція №3. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці	1
4	Лекція №4-5. Профілактика травматизму та професійних захворювань. Основи фізіології та гігієни праці. Основи виробничої безпеки. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах	2
5	Лекція №6. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	1
6	Лекція №7. Природні загрози. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Пожежна безпека	1
7	Лекція №8. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	1
8	Лекція №9. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС	1
9	Лекція №10. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС. Управління силами та засобами ОГ під час НС	1
Всього:		10

4. Теми практичних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практична робота №1. Визначення повітрообміну при загальнообмінній вентиляції. Оцінка впливу параметрів мікроклімату робочої зони на фізіологічний стан працівників	2
2	Практична робота №2. Перевірочний розрахунок природного освітлення виробничого приміщення. Розрахунок штучного освітлення виробничого приміщення	2
3	Практична робота №3. Визначення рівня шуму на робочому місці. Розрахунок шумопоглинального екрану	2
4	Практична робота №4. Вибір і розрахунок заземлювальних пристроїв. Розрахунок занулення електроустановок	4
5	Практична робота №5. Визначення категорійності виробництв, приміщень, будівель за вибухопожежною та пожежною	2

	небезпекою	
6	Практична робота №6. Оцінка часу евакуації персоналу з виробничих приміщень в разі пожежі	2
7	Практична робота №7. Проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в організації	2
8	Практична робота №8. Паспортизація санітарно-технічного стану умов і охорони праці. Вибір типів та визначення необхідної кількості первинних засобів пожежогасіння	2
9	Практична робота №9. Методи визначення працездатності людини	2
10	Практична робота №10. Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини. Якісна кількісна та оцінка безпеки	2
Всього:		20

4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми (змістовий модуль)	Короткий зміст	К-ть годин	Форми контролю
1.	Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці.	Самостійно вивчати теоретичні питання Єдині галузеві і міжгалузеві правила і норми. Принципи державної політики з охорони праці. Охорона праці в ринкових умовах.	10	Опитування Перевірка знань
2.	Тема 2. Основи виробничої санітарії і гігієни праці.	Визначення і класифікація виробничих шкідливостей. Мікроклімат виробничих приміщень. Вплив мікроклімату на організм людини. Запиленість повітря. Освітлення виробничих приміщень.	10	Опитування Перевірка знань
3.	Тема 3. Електробезпека та пожежна безпека.	Поняття електробезпеки. Електрика промислова, статична, атмосферна. Особливості ураження електричним струмом. Аналіз небезпеки ураження людини електричним струмом. Види електричних травм. Організація пожежної безпеки. Процес горіння та протипожежні вимоги до будівель і споруд. Способи і засоби для попередження та гасіння пожеж.	10	Опитування Перевірка знань
4.	Тема 4. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	Безпеки життєдіяльності як категорія. Системний аналіз у безпеці життєдіяльності. Ризик як небезпека.	10	Опитування Перевірка знань
5.	Тема 5. Джерела небезпеки	Дія шуму та вібрації на організм людини. Іонізуючі випромінювання,	20	Опитування

життєдіяльності людини та породжені ними фактори.	радіаційна небезпека. Електромагнітні поля і випромінювання. Небезпека електричного струму. Хімічні і біологічні фактори небезпеки. Психофізіологічні небезпеки. Небезпеки, що приводять до надзвичайних ситуацій та заходи зниження їх наслідків. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій.		Перевірка знань
Разом		60	

10. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54	2 (незадовільно)	Не зараховано
FX	35-49		
F*	1-34		

Форми поточного та підсумкового контролю.

За дисципліною передбачені такі методи поточного формативного оцінювання: опитування та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі виконання лабораторних завдань, оцінювання поточного тестування, обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних лабораторних завдань.

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних та письмових опитувань, перевірки письмових робіт, тестів, тестування в CMS MOODLE, індивідуальних презентацій та колективних дискусій при виконанні лабораторних робіт та захисті звітів.

Всі роботи повинні бути виконані самостійно. Індивідуальні завдання, схожі між собою, будуть відхилені.

Форма підсумкового контролю – іспит, що проводиться в усній формі.

Студент не допускається до іспиту, якщо не виконав 80 % лабораторних робіт з дисципліни.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на лабораторних та практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

Лабораторні та практичні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного та розрахункового характеру;

60% - завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або методиці;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни при підсумковому контролі необхідно проводити, виходячи з таких загальних рекомендацій:

«відмінно» – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, вміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

«добре» – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

«задовільно» – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

«незадовільно» – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

11. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної роботи (реферати, творчі завдання, термінологічний словник), контрольні роботи, поточне опитування, тестування, перевірка лекційних зошитів, перевірка зошитів з практичних робіт.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, семінарських та індивідуальних занять; має на меті перевірку рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Види поточного контролю: усне та письмове опитування, тестування, самоконтроль, складання схем, таблиць, опорних конспектів, дидактичних тестів.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінки результатів навчання студента. Види підсумкового контролю: контрольна робота, іспит.

Контрольна робота - вид підсумковою контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу. Передбачає

оцінювання знань студентів за трьома рівнями: тестовим, понятійним та продуктивним.

Іспит - вид підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі виконання ним певних типів робіт на практичних, семінарських та індивідуальних заняттях, модульних контрольних робіт та індивідуального навчально-дослідного завдання.

12. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) словесні: метод пояснення, метод розповіді, метод лекції, метод бесіди (вступної бесіди, бесіди-повідомлення, бесіди-повторення, контрольної бесіди, репродуктивної бесіди, евристичної бесіди, катехізисної бесіди);

2) наочні методи навчання: метод ілюстрування, метод демонстрування, самостійне спостереження;

3) практичні методи навчання: вправи, практичні роботи, дослідні роботи.

2. Методи стимулювання навчальної діяльності студентів: метод навчальної дискусії, метод забезпечення успіху в навчанні, метод пізнавальних ігор, метод створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу, метод створення ситуації новизни навчального матеріалу.

3. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні.

У викладанні лекційного матеріалу передбачається застосування сучасних технічних засобів (презентації). Модульна контрольна робота проводиться у вигляді набору тестів з використанням системи moodle. Матеріали лекцій і зміст лабораторних робіт щорічно коригуються з урахуванням сучасних версій програмного забезпечення і нових технологій. Матеріали лекцій і зміст лабораторних робіт доступні студентам в електронному вигляді.

Самостійному навчанню сприятиме підготовка до лекцій, лабораторних занять, а також робота в невеликих групах для підготовки презентацій, дискусій, виступів, захистів, що будуть представлені іншим групам, а потім проаналізовані, обговорені та продемонстровані у звіті про виконання завдань практико-орієнтованого навчання.

Вивчення курсу потребує використання програмного забезпечення як от Virtual box, реєстр Windows, Hyper-v, VMWare, Parallels Desktop, Boot Camp, Android OS, MacOS крім загально вживаних програм і операційних систем.

13. Список рекомендованої літератури:

Базова

1. Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15/98-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Закон України «Про охорону праці» Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

3. Закон України «Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2272-14#Text>

4. Кодекс законів України про працю <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
5. Кодекс цивільного захисту України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
6. Наказ Держнаглядохоронпраці України «Типове положення про службу охорони праці» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text>
7. Наказ ДКУ «Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>
8. Наказ МОЗ України «Про введення оперативного контролю за станом охорони праці в установах, закладах та на підприємствах системи МОЗ України» <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0444282-01#Text>
9. Основи законодавства України про охорону здоров'я <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-%D0%BF#Text>
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>
12. Про введення в дію Державних гігієнічних нормативів «Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97)» <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0062282-97#Text>
13. Безпека життєдіяльності: для студентів вищих закладів освіти України Г-ГУ рівнів акредитації Є.П. Желібо, Н.М. Заверуха, В.В. Зацарний; За ред. Є.П. Желібо і В.М.Пічі. К.: «Каравела»; Львів: «Новий Світ-2000», 2021. 320 с.
14. Гігієна та охорона праці медичних працівників. Навчальний посібник За ред. В.Ф. Москаленка, О.П. Яворовського. К.: «Медицина», 2019. С.6-56.
15. Запорожець О.Г. Безпека життєдіяльності: підручник. К.:»Центр учбової літератури», 2023. 448 с.
16. Корнієнко О.В. Безпека життєдіяльності та підтримання психосоматичного здоров'я молоді: Монографія. К.: «Київський університет», 2020. 264 с.
17. Цапко В.Г. Безпека життєдіяльності: підручник. К.: Знання, 2018. 397 с.
18. Яворовський О.П. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб., К.: ВСВ «Медицина», 2020. 288 с.
19. Яворовський О.П. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: Навчально-методичний посібник. Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2022.- 232 с.

Інформаційні ресурси

- Офіційне Інтернет-представництво Президента України
- Верховна Рада України
- Кабінет Міністрів України
- Міністерство освіти і науки України
- Міністерство екології та природних ресурсів України
- Державна служба України з надзвичайних ситуацій

- Рада національної безпеки і оборони України
- Постійне представництво України при ООН
- Північноатлантичний альянс (НАТО)
- Всесвітня організація охорони здоров'я
- Сайт кафедри медицини катастроф та військової медицини